

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра історії і теорії мистецтва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

О.В. Соболев

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ»**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»

Харків – 2019

Програму розроблено кафедрою теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Розробник програми: доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри

Соколюк Л.Д.

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв (протокол № 11 від 1 квітня 2019 р.)

Завідувач кафедри (Л.Д. Соколюк)

Узгоджено:

Декан факультету

«Образотворче мистецтво» (В.Я. Шевченко)

Завідувач навчального відділу ХДАДМ (Г.О. Жернокльова)

Затверджено Методичною радою Харківської державної академії дизайну і мистецтв (протокол № ^{19.03} від ^{24.04} квітня 2019 р.)

© Соколюк Л.Д.
© Кафедра теорії і історії мистецтв ХДАДМ

АНОТАЦІЯ

до навчальної дисципліни «Історія дизайну»

освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Даний курс лекцій, практичних та самостійних занять передбачає ґрунтовне вивчення розвитку дизайну, розуміння особливостей його історії як в українській, так і в зарубіжній художній культурі, його основних видів і стилєвих напрямків, володіння знаннями про визначних майстрів дизайну у світі та їхні твори.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90 год.** (45 год. аудиторної роботи (25 лекційних і 20 семінарських і 45 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання / **3 кредити ECTS.**

ABSTRACT

of the educational discipline “The History of the Design”

Education degree: bachelor

The represented course of lectures, practical and original studies provides fundamental of study of the history of design, an understanding of the history of its features in both Ukrainian foreign artistic culture, its main types and styles, and knowledge of outstanding design masters in the world and their works.

90 hours (45 hours of classroom work (25 lectures and 20 seminars) and 45 hours of independent work) for students of full-time study forms are allocated for the study of the discipline / **3 credits ECTS.**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань:02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	
Модулів – <u>2</u>	Спеціалізація «Мистецтвознавство» (теорія і історія мистецтв). Перший рівень вищої освіти	Рік підготовки: <u>4-й</u>
Змістових модулів – <u>2</u>		Семестр: <u>7-й</u>
Загальна кількість годин – 90 <u>Тижневих годин аудиторних</u> – 3 Самостійної роботи студента – 3		Лекції: <u>25 год.</u>
		Семінари <u>20 год.</u>
		Самостійна робота: <u>45 год.</u>
		Види контролю: <u>Дифзалік</u>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студента становить 45/75.

ВСТУП

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія дизайну» для студентів першого рівня професійної освіти (бакалавр) спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» складено доктором мистецтвознавства, професором Л.Д. Соколюк. Програма формувалася у відповідності з вимогами Державного освітнього стандарту і

призначена для студентів-бакалаврів, які навчаються у Харківській державній академії дизайну і мистецтв на факультеті «Образотворче мистецтво» спеціалізації «Мистецтвознавство» (Теорія і історія мистецтв). Зміст програми ґрунтується із залученням новітніх матеріалів з історії дизайну.

Предметом вивчення даної навчальної дисципліни є специфіка розвитку дизайну як у зарубіжній, так і в українській художній культурі, його основні види і стильові напрямки, визначні майстри та їхні твори.

Міждисциплінарні зв'язки. Освоєння студентами дисципліни «Історія дизайну» у **7 семестрі** здійснюється з урахуванням вимог щодо навчального процесу. На цьому етапі навчання курс тісно стикається з курсами «Історія зарубіжного мистецтва», «Історія українського мистецтва», «Естетичні проблеми образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації». Тому у програмі навчальної дисципліни «Історія дизайну» випускаються або коротко викладаються ті положення, що складають основний матеріал згаданих курсів.

Метою навчальної дисципліни «Історія дизайну» є формування у студентів професійних компетентностей, спрямованих на вивчення історичного досвіду дизайну, усвідомлення закономірностей його розвитку та вміння аналізувати еволюцію дизайнерських практик у цій галузі художньої культури на прикладі видатних історичних і сучасних взірців.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- поглиблення і систематизація знань з обраного фаху;
- створення відчуття професійної приналежності до обраного фаху на рівні критичного аналізу досягнень дизайну у світовій художній культурі;
- забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів до професійної діяльності.

Дисципліна «Історія дизайну» забезпечує наступні загальні (базові) і фахові компетентності.

Загальні (базові) компетентності:

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність використання інформаційно-комунікаційних технологій в історії дизайну.
- Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації щодо актуальних проблем дизайну.

Фахові (професійні) компетенції:

- Здатність аналізувати і пояснювати історико-культурні, історико-художні, соціокультурні, семантичні, формально-образні і формально-стилістичні чинники розвитку світового та українського дизайну.
- Здатність ідентифікувати окремі дизайнерські об'єкти, здійснювати їх критичний аналіз та інтерпретацію із застосуванням сучасних методів соціальних та гуманітарних наук.
- Здатність до організації і проведення науково-дослідної роботи.
- Здатність володіти категоріальним апаратом, інструментарієм сучасного мистецтвознавчого аналізу стилістичних течій та художніх творів; основними науковими принципами експертизи творів дизайну.

У результаті вивчення курсу «Історія дизайну» студенти-бакалаври згідно з вимогами освітньо-професійної програми повинні:

- **знати** сучасні методологічні принципи і методичні прийоми аналізу творів дизайну; основні періоди його становлення, провідних майстрів і їхні твори; теоретичні закономірності динаміки дизайну та закони функціонування художнього твору цієї мистецької сфери; естетичні проблеми дизайну.
- **вміти** володіти фаховою термінологією; визначати стилі і напрямки дизайну, особливості національних шкіл; виконувати пошук інформації стосовно дизайнерського об'єкту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; аналізувати процес

розвитку історії дизайну; використовувати отримані знання та практичні навички з історії дизайну;

- **мати навички** аналізу творів дизайну, роботи з фаховими літературними джерелами та інформаційно-комунікаційними технологіями, аналізу і синтезу інформації, використовувати отримані знання з історії дизайну в практичній діяльності. .

2. Інформативний зміст навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год. (25 год. лекційних, 20 год. семінарських і 75 год. самостійної роботи), 4 кредити ECTS. Дисципліна «Історія дизайну» викладається студентам першого рівня вищої освіти (бакалавріат за ОПП (образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація). Структура дисципліни складається з 2-х змістових модулів. Інформативний зміст навчальної дисципліни «Історія дизайну» складається з 10 тем.

Змістовий модуль 1. Розвиток дизайну від стародавніх часів до межі XIX і XX ст.

Тема 1. Вступ.

Термінологія, завдання курсу, місце дизайну в художній культурі. Дизайн і візуальні мистецтва.

Тема 2. Основні етапи розвитку дизайну: від перших форм предметно-художньої діяльності до сьогодення.

Протодизайн і технологія. Від канону до початку проектування. Захоплення середньовіччям. Дизайн і авангардне мистецтво XX ст. Дизайн на сучасному етапі.

Тема 3. Європейська художньо-проектна культура доби «бароко», «рококо», «ампіру».

Сміливі нововведення доби бароко, рококо та ампіру в художньо-проектній культурі. Досягнення французького декоративного мистецтва. Престиж Франції у пошуку нових самобутніх форм та «французька Європа». Нові орнаментальні мотиви, їхні особливості. Проблема взаємодії декору й архітектурної конструкції.

Тема 4. Промислова революція на Заході та її вплив на розвиток промислового дизайну.

Промислова революція і розвиток масового виробництва. Індустріалізація і проблема краси в техніці. Всесвітні виставки. Кришталевий палац в Лондоні та Ейфелева башта в Парижі. Винахідницький бум.

Тема 5. Загальноєвропейський рух за оновлення мистецтв і ремесел.

Індустріалізація та нові концепції у світі дизайну і мистецтві. Прерафаеліти. Джон Рьоскін та Уільям Морріс і їхні ідеї за відновлення ремесла і середньовічної моральності в художній культурі. Розвиток художньо-промислової освіти. Виставки декоративно-прикладного мистецтва. Віденські майстерні.

Змістовий модуль 2. Шляхи розвитку дизайну у ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 1. Промислове мистецтво «нового часу», формування платформи сучасного дизайну.

Від поп-арту до «нового дизайну». Дизайн-студії. Нові ідеї. Модерн і функціоналізм. Створення Веркбунду та його місце в історії дизайну.

Тема 2. Баухауз і ВХУТЕМАС – ВХУТЕІН як перші дизайнерські школи нового типу.

Баухауз як проект дизайнерської школи. Дессау – інститут промислового дизайну. ВХУТЕМАС. Пропедевтичні курси. Розвиток проектування.

Тема 3. Школа М.Раєвської-Іванової і подальший розвиток дизайнерської освіти і дизайнерської діяльності в Харкові.

Школа М.Раєвської-Іванової у Харкові як художньо-промислова школа нового типу та її роль у становленні українського дизайну. ХХІІІ як основний дизайнерський навчальний заклад в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Творчі досягнення представників харківської дизайнерської школи.

Тема 4. Дизайн Заходу і Далекого Сходу ХХ ст. Основні національні школи.

Традиції та актуальна проектна культура на Заході та Сході. Скандинавський функціоналізм. Дизайн США, Великобританії, Німеччини, Франції, Італії. Основні стратегії проектування. Кругообіг традицій і сучасності в японському дизайні. Проблеми українського дизайну.

Тема 5. Антифункціоналізм і «нова хвиля» в західному дизайні кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Стиль, образи і технології постіндустріального світу. Нові віяння в західному дизайні та в Україні на сучасному етапі.

Задля ефективного опанування знань і компетентностей у початковому процесі застосовуються наступні **методи**:

- генерування новітніх креативних ідей;
- розвиток навичок використання інформаційних та комунікаційних технологій;

- формування здатності працювати у міжнародному професійному середовищі;
- формування здатності продовження навчання за програмами третього рівня вищої освіти.

**3. Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання
(заочної форми немає)**

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин в т.ч.				Форма контролю
		Всього	Лекції	Семінар	Самостійна	
1	2	3	4	5	6	7
	Змістовий модуль 1	<i>Розвиток дизайну від стародавніх часів до межі XIX і XX ст.</i>				
1	<u>Тема 1.</u> Вступ.	4	2	-	2	Ілюстративний матеріал
2	<u>Тема 2.</u> Основні етапи розвитку дизайну: від перших форм предметно-художньої діяльності до сьогодення.	9	2	2	5	Виступ на семінарі
3	<u>Тема 3.</u> Європейська художньо-проектна культура доби «бароко», «рококо», «ампіру».	11	3	3	5	Ілюстративний матеріал

4	<u>Тема 4.</u> Промислова революція на Заході та її вплив на розвиток промислового дизайну	10	3	2	5	Виступ на семінарі
5	<u>Тема 5.</u> Загальноєвропейський рух за оновлення мистецтв і ремесел.	11	3	3	5	Ілюстративний Матеріал
	Всього за модулем 1	45	13	10	22	
	Змістовий модуль 2	<i>Шляхи розвитку дизайну у ХХ – на початку ХХІ ст.</i>				
6	<u>Тема 1.</u> Промислове мистецтво «нового часу», формування платформи сучасного дизайну ..	9	2	2	5	Ілюстративний матеріал
7	<u>Тема 2.</u> Баухауз і ВХУТЕМАС – ВХУТЕІН як перші дизайнерські школи нового типу	9	3	2	4	Виступ на семінарі
8	<u>Тема 3.</u> Школа М.Раєвської-Іванової і подальший розвиток дизайнерської освіти і	9	2	2	5	Ілюстративний матеріал

	дизайнерської діяльності в Харкові.					
9	<u>Тема 4.</u> Дизайн Заходу і Далекого Сходу XX ст. Основні національні школи.	9	3	2	4	Виступ на семінарі
10	<u>Тема 5.</u> Антифункціоналізм і «нова хвиля» в західному дизайні кін. XX – поч. XXI ст.	9	2	2	5	Виступ на семінарі
	Всього За модулем 2	45	12	10	23	
	Всього годин	90	25	20	45	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Стан європейської проектної культури в XIX ст.	2
2.	Бароко, рококо та ампір в образотворчому мистецтві та дизайні	3
3.	Промислове мистецтво в умовах розвитку капіталістичного засобу виробництва	2
4.	Органічний модерн Гауді	3
5.	Промислове мистецтво Німеччини поч. XX ст.	2
6.	Творчість Малевича та його послідовників	2
7.	Поп-арт і оп-арт в мистецтві і дизайні	2
8.	Національні школи дизайну	2
9.	Постмодернізм в дизайні і архітектурі	2

5. Теми занять для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Протодизайн (предметний світ стародавнього світу і середніх віків. Леонардо да Вінчі).	3
2.	Періодизація основних архітектурно-художніх стилів	5
3.	Веркбунд та його вплив на розвиток дизайну	5
4.	Національні риси модерну в різних країнах світу	5
5.	Функціоналізм, його принципи, особливості, представники	5
6.	Модернізм як загальний напрямок в мистецтві ХХ ст.	2
7.	Ар-деко у світі й Україні	5
8.	Піонери американського дизайну	5
9.	Хай-тек в дизайні й архітектурі	5
10.	«Мемфіс» як виразник постмодернізму в дизайні	5

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання (публікації, виступи на студентських конференціях) обираються у відповідності з темами самостійної роботи.

7. Методи навчання

У відповідності до дидактичних завдань курсу: метод набуття знань, метод формування вмінь та навичок, метод формування творчої діяльності.

Згідно з характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, дослідницький метод.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5			
Поточна кількість балов												
10	10	10	10	10		10	10	10	10	10		100

Заохочувальні бали надаються за:

- участь у студентських конференціях та олімпіадах (5 балів);
- публікації у наукових виданнях.

Шкала оцінювання знань, вмінь та навичок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Добре
75 – 81	
64 – 74	Задовільно
60 – 63	
30 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
0 – 29	

**9. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ОСВІТИ
З КУРСУ «ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ»**

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь в олімпіадах та у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов

до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 бали («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність та запізнення з виконанням, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

30–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, не відвідував заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань. У цьому випадку для отримання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.

0–29 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не

виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав диференційного заліку. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Аронов В. Теоретические концепции зарубежного дизайна. М.: ВНИИТЭ, 1992
2. Бойчук А., Даниленко В., Устинов А. Харьковская школа дизайна. М.: ВНИИТЭ, 1991
3. Бойчук А. Пространство дизайна. – Х.: Нове слово, 2013. – 363 с.
4. Гропиус В. Границы архитектуры. – М.: Искусство, 1971
5. Даниленко В.Я. Основы дизайна: Навчальний посібник. – К.: ІЗМН, 1996.
6. Даниленко В.Я. Дизайн: Підручник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 203 с.
7. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті проектної культури. – Х.: Колорит, 2005. – 243 с.
8. Даниленко В. Дизайн Центрально-Східної Європи: Монографія. – Х.: ХДАДМ, 2009. – 172 с.
9. Даниленко В. Майбутнє європейського дизайну: Чехія. Польща. Україна. – Х.: Колорит, 2002. – 197 с.
10. Константинов В., Соколюк Л., Нікуленко С. Сторінки історії. У к.н.: 75 років вищої художньої школи Харкова. Х.: ХХПІ, 1996
11. Лаврентьев А. История дизайна. – М.: Гардарики, 2006. – 303 с.
12. Хиллер В. Стиль XX века. – М.: Слово, 2004

Додаткова література

1. Вуек А. Мифы и утопии архитектуры XX века. – М.: Стройиздат, 1990
2. Герман М. Модернизм. – Спб.: Азбука-классика, 2003
3. Кес Д. Стили мебели (пер. с венг.). – Изд-во АН Венгрии, Будапешт, 1979
4. Моран А. История декоративно-прикладного искусства (пер. с фр.). – М.: Искусство, 1982
5. Розенблум Е. Художник в дизайне. – М.: Искусство, 1971
6. Розенталь Р., Ратцка Х. История прикладного искусства нового времени. – М.: Искусство, 1971
7. Хан-Магомедов С. Юго-Леф и конструктивизм. – М.: Ладья, 2000

Тезаурус навчальної дисципліни

№	Українська мова	Англійська мова
1	Авангард	Vanguard
2	Ар деко	Art deco
3	Арт-дизайн	Art-design
4	Баухауз	Bauhaus
5	Боді-арт	Body-art
6	Віденські майстерні	Viennese workshops
7	Відео-арт	Video art
8	ВХУТЕМАС	VHUTEMAS
9	Графічний дизайн	Graphic design
10	Декоративне мистецтво	Decorative art
11	Дизайн	Design
12	Дизайн-концепція	Design-conception
13	Дизайн середовища	Environment design
14	Інтернаціональний стиль	International style
15	Каталонський модернізм	Catalana modernism
16	Комп'ютерна графіка	Computer graphics
17	Концептуальне мистецтво	Conceptual art
18	Маркетинг	Marketing

19	«Мемфіс» стиль	“Memphis” style
20	Неоавангард	Neo-avant-garde
21	Новий дизайн	New design

22	Оп-арт	Op-art
23	Органічний дизайн	Organic design
24	Поп-арт	Pop-art
25	Постмодернізм	Postmodernism
26	Промислова графіка	Industrial design
27	Стайлінг	Styling
28	Супрематизм	Suprematism
29	Фірмовий стиль	Corporate style
30	Фрестайл	Freestyle
31	Функціоналізм	Functionalism
32	Футуродизайн	Futurodesign
33	Хай-тек	High-tech
34	Японізм	Japonism
35	web-дизайн	Web-design

·
·